

KIJK OP KERK. Uitg. Katechetisch Centrum Tilburg, 1983.32 blz., f 5, -.

Tijdens een expositie van historische gebruiksvoorwerpen - waaronder talloze religieuze - verbaasde de conservator van het museum zich erover, hoe weinig vooral de jongere generatie wist van oude godsdienstige gebruiken en gewoonten. Rozenkransen, wijwatervaatjes, missaals, kerkstoeltjes: je komt deze artikelen tegenwoordig meestal alleen nog maar tegen op rommelmarkten en in antiekzaken, losgemaakt van hun origine. Of ze prijken als nostalgische ornamenten in de huiskamer: een godslampje boven de TV, een wierookvat met hangplanten of een geëlektrificeerde flambouw als gangverlichting. Het verhaal áchter deze tot curiosa geworden religiosa is velen niet of nauwelijks meer bekend. Het is 'gestolde traditie'.

Een boekje als KIJK OP KERK zou, bij oppervlakkige kennismaking, de indruk kunnen wekken een stukje van die gestolde traditie weer te willen oplepelen. Niets is echter minder waar, en aandachtiger lezing van het boekje leidt ongetwijfeld tot de konklusie dat het hier gaat om het voortzetten van een levende traditiestroom, het geïnspireerd en gemotiveerd raken door de eeuwenoude geschiedenis van de joodse en christelijke traditie. Hooguit het achterin opgenomen register zou bij kwaadwillenden nog de reuk van een museum kunnen verspreiden. Het boekje is ontstaan als een poging tot antwoord op vragen naar feitelijke informatie. Daartoe zijn de belangrijkste begrippen uit de katholieke traditie bij elkaar gebracht en overzichtelijk gerangschikt in vier grote blokken: oorsprong (verhalen van het joodse volk, Jezus van Nazaret en zijn volgelingen, de eerste christenen), geschiedenis (kerstening van Europa, reformatie), samenkomen (vieren door het jaar, sacramenten, eucharistie) en uiteengaan (bidden, religieus leven, christelijk handelen in de wereld). Uiteraard is zo'n inhoudsopgave zeer summier, maar geeft wel een indruk van wat geboden wordt.

De auteurs zeggen als doelgroep kinderen van tien jaar en ouder op het oog te hebben. Het lijkt me, dat met name ook veel volwassenen dit boekje met interesse zouden willen en kunnen lezen: het geeft in kort bestek een aantal kernmomenten van christelijk geloven weer. Voor zover geloven rationeel te verantwoorden zou zijn, kan dit boekje een goed hulpmiddel zijn om je geloof tot een zaak van het 'hart' te maken. Uiteraard is daarvoor meer nodig dan het lezen van (alleen) dit boekje. Persoonlijk voelde ik me het meest aangesproken door de onderdelen 'samenkomen' en 'uiteengaan', omdat daarin nét iets meer dan alleen zakelijke informatie wordt geboden: er licht iets op van grondinspiraties, wezenlijke momenten van je christen zijn. KIJK OP KERK kijkt hier - terecht verder dan alleen 'kerk' in enge zin, en legt sterk de nadruk op het diakonaal handelen. Overigens houdt dit geen onderwaardering in voor de eerste twee hoofdstukken; want oorsprong en geschiedenis zijn daarin én beknopt én adequaat beschreven.

Kritisch kijkend naar KIJK OP KERK valt er op de inhoud weinig aan te merken: teksten en illustraties (rijkelijk aanwezig) zijn biezonder helder en het boekje is geschreven in een gezamenlijk leesbare stijl. Slechts één bladzijde (19) riep een aantal vraagtekens op: een pastor of pastoor (alleen) de leiding in de kerk toebedenken lijkt me niet geheel en al parallellopen met ontwikkelingen in de parochie-opbouw, waar gestreefd wordt naar een zekere democratisering middels pastoraatsgroepen. In dit opzicht is de illustratie op deze bladzijde veelzeggend:

ze laat een liturgisch gebeuren zien, waar een voorganger ontbreekt ... Deze kleine oneffenheid doet weinig af aan de waarde van het boekje in zijn totaliteit. Wel zou je vraagtekens kunnen stellen achter het 'waarom' van zo'n boekje. Naar het oordeel van de samenstellers voorziet het kennelijk in een behoefte. Maar hoe valt dat te rijmen met onderzoeksresultaten die onophoudelijk laten zien, hoe laag 'de kerk' bij jongeren scoort? En de volgende vraag is dan: om welke en wier behoeften gaat het dan precies?

Desalniettemin lijkt **KIJK OP KERK** me een waardevolle en nauwelijks vergelijkbare (zo'n soort boekje is er inderdaad niet!) aanwinst om thuis, in de parochie of op school te gebruiken. En de uiterst bescheiden prijs van vijf gulden lijkt daarvoor welhaast geen belemmering te zijn.

Jan Simons